

RINNAKKAISTALLENNETTU ARTIKKELI

**Alkuperäinen artikkeli ilmestynyt:
Kättilölehti 4/2021, s. 20-21**

VIITTAA ALKUPERÄISEEN

Kättilön urapolkuja

Maija-Riitta Jouhki

Synnyttäjä määrittelee oman hyvän synnytyskokemuksensa

Kättilön ammatti ei ollut Maija-Riitta Jouhkin toivelistan kärjessä ylioppilastutkinnon jälkeen, vaan ajatuksissa oli historian tai biologian opiskelua. Pääsykokeisiin valmistautuminen kuitenkin jäi ja yhteishaussa ensimmäisiksi hakutoiveiksi valikoituivat kättilön ja sairaanhoitajan opinnot. Niin Maija-Riitasta tuli kättilöopiskelija Savonlinnan terveydenhuollon ja liiketalouden instituuttiin. Alun perin kolmen ja puolen vuoden opinnot pitivät yllättäen vuodella, kun niin sanottu EU-vuosi lisättiin pottiin. Kättilön tutkinnon valmistuessa vuonna 1998 uunituore kättilö Maija-Riitta aloitti saman tien työt Kuopion yliopistollisen sairaalan synnytysosastolla.

Nykyään Maija-Riitta ei vaihtaisi kättilöyttään pois mistään hinnasta ja omistautuu täysillä myös nykyiselle työlleen Metropolia ammattikorkeakoulun kättilötyön lehtorina. ”Tykkään hirveästi työstäni opettajana. On tosi antoisaa seurata opiskelijoiden kehittymistä.” Maija-Riitta kuvaa. Hän opettaa kättilöopiskelijoille naisen hoitotyötä, ohjaa opinnäyte- ja kehittämistöitä sekä opettaa seksuaalineuvonta- ja imetyškouluttajakoulutuksissa.

Kohti parempaa kättilöyttä

Kuopiossa synnytyssalityössä Maija-Riitta viihtyi, mutta myös opintojen jatkaminen kiinnosti. Aivan silloisen kotinsa liepeillä sijainnut Kuopion yliopisto (nyk. Itä-Suomen yliopisto) oli luonteva paikka jatkaa opiskelua. ”Minulla on aina ollut halu kehittää kättilötyötä. Ajattelin myös, että opiskelemalla lisää minusta voisi tulla parempi kättilö”, Maija-Riitta kuvaa opiskelumotivaatiotaan. Hoitotieteen laitoksen ovet aukenivat ensimmäisellä yrittämällä ja uusi opiskelija huokui intoa.

Opintojen aikana Maija-Riitta muutti Kuopiosta Helsinkiin ja siirtyi Kättilöopistolle töihin. Hän teki täyttä työaikaa lähes koko maisteriopintojen ajan eikä vapaa-ajan ongelmia siten juuri ollut. Kättilöopistolla Maija-Riitta tutustui Lea Putus-Taljaan ja sai ensikosketuksen kotisynnytyksiin. ”Sehän oli ihan uusi juttu minulle, kun olin yliopistosairaalan kasvatti”, Maija-Riitta kertoo hymyillen. Aihe alkoi kiinnostaa ja hän sai myös professori Katri Vehviläinen-Julkusen Kuopion yliopistosta innostumaan. Niinpä suunnitellusti kotona synnyttäneiden naisten haastatteluista syntyi Maija-Riitan pro gradu -tutkielma. Haastateltavat löytyivät niin sanotulla lumipallo-otannalla, eli yksi kotona synnyttänyt vinkkasi tutkijalle seuraavan ja niin edespäin. Naiset ottivat myös itse tutkijaan yhteyttä, eli aiheesta oli selkeästi tärkeää saada puhua.

Kotisynnytyssaihe kantaa

Terveystieteen maisterin paperit opettajalinjalta Maija-Riitta sai vuonna 2008 ja jatkoi edelleen kättilön työtä, vaikka jatko-opinnotkin jo kiinnostivat. Helsingistä Kuopioon matkustaminen tuntui varsin työläältä, joten väitöskirjaopinnot käynnistyivät Tampereen yliopistossa vuonna 2011. Alusta asti oli selvää, että Maija-Riitta halusi jatkaa kotisynnytyssaiheen parissa, koska kiinnostus oli suurta

ja aiempaa tutkimusta löytyi niukasti. Professorit Tarja Suominen ja Päivi Åstedt-Kurki toimivat väitöskirjan ohjaajina. Väitöskirjatutkimuksen Maija-Riitta toteutti fenomenologisella lähestymistavalla, missä pyritään ymmärtämään todellisuuden ilmenemistä tutkittavan ihmisen omassa kokemusmaailmassa. Kotona synnyttäneiden naisten lisäksi tutkittavina olivat näiden naisten puoliset sekä perheen vanhemmat sisarukset, jotka haastattelun lisäksi piirsivät kokemuksistaan.

Maija-Riitta jatkoi kokopäivätoimisesti kätilönä vuoteen 2012 asti, jolloin hän siirtyi Terveiden ja Hyvinvoinnin laitokselle tutkijaksi. Hän sai tilaisuuden osallistua äitiysneuvolaoppaan päivittämiseen. Heti seuraavana vuonna Maija-Riitalle avautui mahdollisuus kätilötyön opettajan sijaisuuteen Metropolia ammattikorkeakoulussa. Sijaisuus poiki lisää töitä ja vuodesta 2013 asti hän on viihtynyt opettajan työssään.

Muutaman kuukauden opintovapaata lukuun ottamatta väitöskirja valmistui pro gradun tapaan työn ohella. ”Väitöskirja oli minulle tosi syvälinen oppimiskokemus – se muutti minua itseäni niin ihmisenä, naisena kuin kätilönäkin” Maija-Riitta analysoi. Tutkimusaiheena kotisyntyys on itsessään jo niin intiimi, että ei voi olla vaikuttamatta myös tutkijaan. ”Tärkein oppi oli, että toisen ihmisen hyvää ei voi määritellä omista lähtökohdistaan käsin”, sanoo kotisyntytyksien maailmaa vuosia tarkastellut Maija-Riitta vakuuttavasti. Kätilö ei siis voi hyvää synnytykokemusta määrittää, vaan se on synnyttäjän itsensä määriteltävä. Maija-Riitan kokemuksen mukaan synnyttäjät eivät halua mitään suurta tai ihmeellistä: ”Kätilön tärkein tehtävä on olla äidin rinnalla. Pidän englannin kielen sanasta *advocate*, kätilö on synnyttäjän asianajaja.”

Tutkimusaiheensa merkitsemä

Tutkimusaihe on myös leimannut Maija-Riittaa henkilönä. Hän on saanut paitsi kannustusta ja positiiivista palautetta, myös vihapostia, jossa häntä on syyllistetty aiheen esillä pitämisestä. Hän kuitenkin kokee, että asenteet ovat pikkuhiljaa lieventymässä ja kotisyntytyksistä voi puhua jo hieman vapaammin. Maija-Riitta korostaa, että kotisyntytyys ei sovi kaikille ja sen tulee olla tarkan ja huolellisen harkinnan ja suunnittelun tulos. Mukana tulee olla asiantunteva ja osaava kätilö, mieluummin kaksi. ”Toivoisin, että julkinen järjestelmä tukisi sen verran kotisyntytyksen valintaa, että se olisi mahdollisimman turvallista ja sujuvaa.” Maija-Riitta tiivistää.

Väitöskirja valmistui vuonna 2017 ja sen jälkeen Maija-Riitta on omistautunut opettajan työlleen. Aikaa oman tutkimuksen jatkamiselle ei ole ollut, koska hän nauttii työstään ja haluaa tehdä sen mahdollisimman hyvin. Opiskelijoiden opinnäytetöiden myötä hän on päässyt aiheessa jatkamaan. Maija-Riitta myöntää myös seuraavansa tarkasti aiheen kansainvälistä tutkimusta. Kotona synnyttävien naisten puolisoitten ja perheen vanhempien sisarusten näkökulmien tutkiminen olisi hänestä erittäin tärkeää. ”Oman tutkimukseni perusteella kokemus oli näille sisaruksille myönteinen, joskin se herätti myös huolta ja jännitystä.”

Merkittävin käänne Maija-Riitan uralla on ollut maisteriopintojen aloittaminen. Siitä eteenpäin asiat ovat edenneet yksi kerrallaan – aina on ollut joku asia, josta hän on ollut kiinnostunut ja mistä on halunnut tietää lisää. Tällä hetkellä tuntuu hyvältä olla lehtorina ja nähdä opiskelijoiden ammattiin kasvu. ”Eihän sitä kuitenkaan tiedä mitä elämässä tulee vastaan. Mielelläni tartun tilaisuuksiin.” Maija-Riitta hymyilee.

Milloin ja missä olet työskennellyt kätilön tehtävissä viimeksi?

Se oli Kätilöopiston sairaalassa, Haikaranpesässä, ihan tarkkaa ajankohtaa en muista. Tein keikkatöitä vielä vakityöstä lähtemisen jälkeen, eli jonakin viikonloppuna vuonna 2015 olen hoitanut viimeksi synnytyksen.

Mitä kätilöys sinulle merkitsee?

Minulle kätilötyön ydintä on naisen ja hänen perheensä kohtaaminen, vuorovaikutus ja aito kuunteleminen. Kun oikeasti kohdataan ihminen, siitä syntyy se luottamuksellinen hoitosuhde, joka kantaa niissäkin tilanteissa, kun asiat eivät mene toivotulla tavalla. Jos hyvää hoitosuhdetta ei synny, pelkkien temppujen tekeminen ei riitä.